

L $\frac{9}{1153}$

L $\frac{9}{1153}$
Latv. PSR Politisko zināšanu un zinātņu popularizēšanas
biedrība

Ar manuskripta tiesībām

I. D i m a n i s

OKTOBRA REVOLUCIJAS STARPTAUTISKĀ KOZĪME

(Materials lektoram)

R i g ā 1957.g.

Runājot par Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas nozīmi, jārunā par tās ietekmi uz visas pasaules attīstību, uz cilvēces vēstures gaitu, uz cilvēces turpmāko likteni.

1. Kapitalistiskā pasaule Oktobra

revolūcijas priekšvakarā

"Lielā Oktobra socialistiskā revolūcija bija kapitalisma sistēmas, visu kapitalisma pretrunu galējas saasināšanās neizbēgams rezultāts"

(PSKP CK Propagandas un agitācijas

nodalnes un PSKP CK Marksisma - le-

ņinisma institūta tezes).

Pirmais pasaules karš, kurā tika noslepkavoti 10 miljoni un sakropļoti 20 miljoni cilvēku un iznīcinātas vērtības par 150 miljardiem dolāru, ārkārtīgi paātrināja vēstures gaitu. Ceturtajā kara gadā cilvēce, kā rakstīja V. I.

Ļeņins, bija nostādīta izvēles priekšā:

"Vai nu iet bojā, vai arī uzticēt savu likteni visrevolucionārākai šķirai, lai iespējami ātrāk un radikālāk pārietu uz augstāku ražošanas veidu" (25.sēj.334.lpp.).

1917. gada oktobra sākumā iznāca V.I. Ļeņina brošūra "Vai boļševiki noturēs valsts varu?" Kas lika Vladimiram Iljičam pašā Oktobra priekšvakarā nodarboties tieši ar šo jautājumu?

Brošūra ir mūsu partijas atbilde uz buržuazijas un eseru apgalvojumiem, ka boļševiki nekādā ziņā nenoturēsot valsts varu. Kadetu laikraksts "Reč" rakstīja: "Labākais līdzeklis kā uz ilgiem gadiem atbrīvoties no boļševisma, to nogāzt, būtu valsts varas nodošana tā vadoņiem... Nekādos apstākļos viņi nav spējīgi uz radošu darbu... Pirmā viņu triumfa diena būtu ar viņu pirmā straujas krišanas diena."

Kāpēc pirms 40 gadiem buržuazijai nebija ne mazāko šaubu par to, ka boļševiki nenoturēsies pie varas "pat desmit dienas"?

Tāpēc, ka vēsturē līdz tam vēl nebija bijis tāda gadījuma, ka vienkāršie ļaudis, ekspluatējamie, pārņemot valsts varu savās rokās, spētu to arī noturēt. Parīzes Komuna, kas 1871. gadā izdarīja pirmo šāda veida mēģinājumu, pastāvēja 72 dienas un tika nežēlīgi iznīcināta. Tāpēc ne tikai mūsu, bet arī vispasaules buržuazija bija

pārliecināta, ka nekāda cita vara, izņemot mantīgo ļaužu varu, virs zemes nevar pastāvēt, ka vienkāršo cilvēku liktenis ir paklausīt, bet mantīgo - valdīt, komandēt, ka tāda kārtība virs zemes noteikta uz mūžīgiem laikiem un to grozīt nav iespējams.

Buržuazija uzskatīja vienkāršo cilvēku varu par smieklīgu, nejēdzīgu, par smieklīgu un nejēdzīgu uzskatīja arī viņu programmu. Bet šī programa paredzēja mieru tautām, zemi zemniekiem, strādnieku kontroli pār ražošanu, kā arī banku, sindikatu un trestu nacionalizēšanu. Buržuazija bija pārliecināta, ka socialisms nav realizējams, ka, izņemot noziedzīgus elementus, kuru vieta ir aiz restēm, neviens prātīgs cilvēks neatbalstīs marksismu šo zinātnes un cilvēka veselīgā prāta nosodīto doktrīnu. No skolu katedrām, baznīcu kancelēm, savā presē buržuazija centās iedvest tautas masām, ekspluatējamām, ka šinī pasaulē nekā nevar grozīt, ka pastāvošā kapitalistiskā iekārta ir vienīgi iespējamā, jo tā atbilst "pašai cilvēka dabai", jo cilvēks pēc dabas ir īpašnieks, mantrausis - ja viņam atņems iespēju vairot savu bagātību, visa pasaule pagrims slinkumā un ies bojā.

Pirms 40 gadiem Krievijas strādnieki un kareivju šinējos tērptie zemnieki nesabaidījās no buržuazijas, bet gāja ar boļševikiem, ar Ļeņinu, Oktobra revolūcijā, gāza buržuaziju un nodibināja Padomju varu - proletarista diktaturas, jauna tipa valsti, nesalīdzināmi augstāka tipa valsti par slaveno demokrātisko republiku, kas fak-

tiski nebija nekas cits kā nomaskēta buržuazijas diktatura.

Uzvarot gandrīz bez asinsizliešanas Petrogradā, revolūcija turpināja savu uzvaras gājienu visā valstī. Tas bija īsts triumfa gājiens. Heraugoties uz buržuazijas apmelojumiem un meliem per Oktobra revolūciju un padomju varu, ekspluatējamie ļaudis visā pasaulē nereti ar nojautu, ar vienkārša darba cilvēka instinktu saskatīja krievu strādnieku un zemnieku 1917. gada Oktobra varoņdarbā arī savu, vienkāršo darbaļaužu vitalo interešu piepildījumu.

2. Dielās Oktobra socialistiskās revolūcijas ietekme uz vispasaules strādnieku, zemnieku un nacionalās atbrīvošanas kustību

Oktobra revolūcija notika pirmā pasaules kara ceturtajā gadā, kad cilvēcei draudēja bojā eja. Tā parādīja visas pasaules darbaļaudīm, kas vārga kara un bada žņaugos, ka ir izeja no kara. "Strādnieku un zemnieku valdība - teikts 2. Viskrievijas Padomju kongresa pieņemtajā Dekretā par mieru - liek priekšā visām karojošām tautām un valdībām nekavējoties uzsākt sarunas par taisnīgu, demokratisku mieru." Tā kā kapitalistisko zemju valdības nemaz nedomāja pieņemt šo priekšlikumu un turpināja vest

karu, visām karojošām valstīm sāka velties pāri grandiozā mītiņu un protesta demonstrāciju vilnis. Lūk, daži piemēri. 1917. gada 9. novembrī Vācijā Krupa rūpnīcās notika mītiņi ar lozunga "Par mieru un brīvību!" Mītiņā piedalījās 7000 cilvēku. 11. novembrī Vīnē notika grandiozu proletariāta demonstrācija ar lozungiem: "Mēs prasām mieru!", "Host kara musinātājus!" 25. novembrī Berlinē notika strādnieku masu demonstrācijas ar prasību nekavējoties noslēgt mieru. Demonstranti nesa lozungus: "Lai dzīvo Padomju Krievija!", "Lai dzīvo Kārlis Libknechts!" Tanī pašā dienā, 25. novembrī, Budapeštā notika mītiņš ar 40 000 dalībniekiem, kurā pieņēma apsveikuma rezolūciju krievu strādniekiem un prasību nekavējoties pieņemt Padomju valdības miera priekšlikumus. Mītiņu un demonstrāciju vilnis ar prasību noslēgt mieru pārvēlās Francijai, Anglijai, Skandināvijas valstīm, Amerikas Savienotajām valstīm. Kad vācu generalis Hofmanis Brest / Litovskā uzstādīja padomju delegācijai nekaunīgus miera noslēgšanas noteikumus, visā Austrijā sākās vētrainas protesta demonstrācijas, kas pārauga vispārējā streikā. No Austrijas streiku kustība pārsviedās uz Čehoslovākiju. Streikotāju lozungi te bija: "Host karu!", "Host Hofmani!", "Lai dzīvo Padomes!" Protestējot pret Vācijas delegācijas provokatorisko politiku Brest / Litovskas sarunās, Berlīnes ieroču rūpnīcu strādnieki 1918. gada 28. novembrī uzsāka streiku, kas pēc tam pārsviedās arī uz citām Vācijas pilsētām. Šajos streikos piedalījās vairāk nekā pusmil-

jons cilvēku. Sākās nemieri arī karaspēkā, kareivji frontē atteicās šaut, karaspēks aizmugurē atteicās doties uz frontes uz fronti. 1918. gada janvarī sākās strādnieku revolūcija Somijā, oktobrī - revolūcija Austro-Ungarijā, kas galīgi likvidē^{ja} šo "Kankaru imperiju".

1918. gada 9. novembrī - gadu pēc mūsu Oktobra revolūcijas - notiek revolūcija Vācijā. Bet šīs abas revolūcijas - revolūcija Austro - Ungarijā un Vācijā nav proletariskas revolūcijas. Proletriskā revolūcija Ungarijā notiek 1919. gada martā, bet Bavarijā 1919. gada aprīlī.

Karš beidzās, likvidēts arī Brestas miera. Mūsu pilsoņu karā iestājās jauns posms: Antantes valstis uzvarēja Vāciju un tagad visu savu militāro varenību varēja virzīt pret jauno padomju republiku. Darbā tika laisti visi līdzekļi: 14 valstu bruņotā intervence, mēģinājumi noņņaupt mūs ar badu un blokādi, vismelnākā apmelošana un meli. Un tomēr intervence cieta neveiksmi. Mūsu teritorijā izsēdinātie Francijas, Anglijas un ASV kareivji atteicās karot pret krievu strādniekiem un zemniekiem, viņus, saindētus ar "boļševisma sērgu", vajadzēja steidzīgi nogādāt atpakaļ. Galvenajās kapitalistiskajās zemēs strādnieku šķira izvērta kustību padomju tautas atbalstīšanai. Visur sāka dibināties rīcības komitejas, kapitalistisko pasauli pāršalca lozungs: "Rokas nost no Krievijas!" Proletariskais internacionālisms, strādnieku solidaritātes jūtas izjauca interventu plānus un iz-

glāba jauno padomju republiku. V. I. Ļeņins 1921.gadā ļoti augstu novērtēja strādnieku solidaritātes, starptautiskās strādnieku šķiras proletariskā internacionālisma nozīmi mūsu uzvarā pilsoņu karā:

"Jūs zināt, ka pret mums trīsarpus gada ilgi karoja pasaules visbagātākās lielvalstis. Tas militārais spēks, kas stāvēja mums pretī un kas atbalstīja Kolčaku, Deniču, Denikinu un Vrangeli...daudzkārt, nesalīdzināmi un neapšaubāmi pārsniedza mūsu militāros spēkus... Kā tad tas varēja gadīties, ka viņu nolūks bija uzvarēt Padomju varu un ka viņu neuzvarēja? Kā tas varēja notikt? Atbilde mums ir precīza. Tas varēja notikt un tas notika tāpēc, ka proletariāts visās kapitaliskajās zemēs bija par mums... galu galā strādnieki šo karu izjauca, pie kam barveži bija spiesti piekāpties masām. Ne mēs uzvarējām, jo mūsu militārie spēki ir niecīgi, bet uzvarēja tas, ka lielvalstis nevarēja laist pret mums darbā visu savu militāro spēku. Attīstīto zemju strādnieki tik lielā mērā noteic kara gaitu, ka pret viņu gribu nevar vest karu, un galu galā, pasīvi un puspasīvi pre-

tojoties, viņi izjauca karu pret mums... krievijas strādnieka morālais spēks bija tas, ka viņš zīnāja, jūta, taustāmi jūta palīdzību, atbalstu šajā cīņā; to tam sniedza visu Eiropas attīstīto zemju proletariats".

(32.sēj.244.lpp.)

Padomju tautas uzvara pār interventiem un baltgvardiem pilsoņu karā bija pasaules imperialisma lielākā militārā un politiskā sakāve. Krievu strādnieki un zemnieki ne tikai nosargāja padomju varu, bet arī izglāba Krieviju no sadalīšanas Antantes imperialistu starpā.

Pirms 40. gadiem gandrīz visās pasaules valstīs lielākai zemnieku daļai nebija savas zemes, un tie bija spiesti apstrādāt muižniekiem piederošo zemi kā pusgraudnieki, rentnieki un kalpi. Nedaudzās zemēs, kur buržuazisko revolūciju rezultātā muižnieku zemes īpašumi tika ierobežoti un neliela zemnieku daļa kļuva par nēcīgu zemes gabaliņu īpašniekiem, šo nominālo īpašnieku stāvoklis nebija daudz labāks par pusgraudnieka vai rentnieka stāvokli.

Pārticīgi, turīgi dzīvoja tikai lielsaimnieku (budžu) saujina, kam piederēja lielāki zemes gabali, kurus tie iznomāja vai apstrādāja ar kalpu palīdzību.

Oktobra revolūcija ne tikai nodeva varu darbaļaudīm, ne tikai norādīja tautām izeju no kara, bet arī piešķīra.

zemniekiem zemi, pilnīgi likvidējot muižnieku īpašumus. Oktobra revolūcijas rezultātā mūsu zemnieki bez jebkādas atlīdzības saņēma 150 mil. ha muižnieku, baznīcu un valsts zemes. Ar to bija likti pamati strādnieku un zemnieku drošai savienībai, kurai bija izšķirīga nozīme mūsu revolūcijas gaitā.

Šāda^m agrarā jautājuma radikālam atrisinājumam bija milzīga ietekme uz kapitalistisko valstu zemniecību. Vēsts par Oktobra revolūcijas realizēto agraro reformu zibens ātrumā aplidoja visu pasauli. Uzzinājuši, ka Krievijā ar vienu triecienu muižniekiem atņemta zeme un apmierinātas zemnieku mūžsenās ilgas pēc zemes, zemnieki daudzās kapitalistiskajās valstīs uzsāka cīņu par zemi.

Tas ļoti uztrauca daudzu kapitalistisko zemju valdošās šķiras, sevišķi tur, kur zemniecības priekšgalā notājās strādnieku šķira. Lai nepieļautu agrarā jautājuma atrisinājumu "pēc krievu parauga", tās atzina par labāku piekāpties un veikt agraro reformu savās valstīs no augšas, lai zemnieki nesarīkotu revolūciju "no apakšas", pēc Oktobra parauga. Oktobra revolūcijas ietekmē agrarā reforma tika izdarīta Baltijas republikās, Čehoslovākijā, Rumānijā, Grieķijā, Itālijā un daudzās citās valstīs.

Agrarā reforma šinīs valstīs pa lielākai daļai neiznīcināja muižnieku zemes īpašumu, bet tikai to ierobežoja lielākā vai mazākā mērā, bet zemniekiem par piešķirto zemi vajadzēja maksāt izpirkuma naudu. Pēc tam, kad revolucionārais vilnis, ko Oktobra revolūcija sacēla

citās zemēs, sāka atslābt un valdošās šķiras pamazām at-
gidās no bailēm un sajūta pamatu zem kājām, tās sāka darīt
visu iespējamo, lai pirmajos pēckara gados realizēto agra-
ro reformu apcirptu, ka no tās nepaliek nekas pāri. Tikai
pēc otrā pasaules kara, kad daudzās valstīs nodibinājās
tautas demokratiskā iekārta, muižnieku zemes īpašumu tur
pilnīgi likvidēja.

Kāds buržuazistais publicists šādiem vārdiem rakstu-
ro Eiropas valstu agraros pārveidojumus, kas tika izda-
rīti Oktobra revolūcijas ietekmē:

"Eiropu var sadalīt četrās zonās. No austru-
miem uz rietumiem pakāpeniski seko: agrarās
revolūcijas zemes, zemes ar plašu agraro
reformu, zemes, kur agrarā reforma bija
pasludināta, bet faktiski netika realizēta
....un, beidzot, zemes, kur nekādas refor-
mas nebija. Krievijā sākušās kustības spēks
pakāpeniski atslābst, attālinoties no centra,
tāpat kā mazinās viļņa amplitūda, ko radī-
jis ūdenī iemestais akmens."

Oktobra revolūcijas starptautiskā nozīme neaprobe-
žojas ar revolucionāro ietekmi uz kapitalistisko zemju
strādnieku šķiru un zemniekiem. Tai bija milzīga ietekme
arī uz koloniālo un atkarīgo zemju tautu atmodu.

1920. gadā 2. Komunistiskās Internacionāles kongre-

sā V. I. Lēņins šādi aprakstīja stāvokli pasaulē: No 1 miljarda 750 miljoniem Zemes iedzīvotāju (tanī laikā) bagātāko zemju saujina ar iedzīvotāju skaitu ne lielāku par 250 miljoniem ekspluatē 1 miljardu 250 miljonus kolonālo zemju iedzīvotāju, t.i. 70% no visiem zemes lodes iedzīvotājiem.

Kolonijas ir imperialisma svarīgā rezerve. Nežēlīgi aplaupot kolonālo zemju iedzīvotājus un bagātības, imperialisti iegūst kolonijās pasakainu peļņu. Ir vēl cilvēki, kas jūsmo par ASV, Anglijas, Francijas un dažu citu valstu "bagātību" un "augsto dzīves līmeni". Bet šie "jūsmotāji" cilvēki ir ļoti tuvredzīgi: viņi neredz, ka attīstītāko kapitalistisko valstu bagātība un samērā augstais dzīves līmenis galvenokārt izskaidrojami ar koloniju nežēlīgu aplaupīšanu. Minēsim dažus pēdējā laika faktus.

Desmit pēckara gados ASV monopoli izpumpējuši no Tuvo un Vidējo Austrumu zemēm, pēc koncesiju atskaitījumu nomaksas, 7,8 miljardus dolaru tīras peļņas. 1956. gadā ASV monopoli šeit iegūtā peļņa sasniedza 1,9 miljardus dolaru (naftas pašizmaksa ir 0,5 - 2 dolari par tonnu, pārdošanas cena uz vietas - 15 dolaru par tonnu). No Dienvid Amerikas Zemēm, kur dzīvo 170 miljoni cilvēku, un kas formāli ir neatkarīgas valstis, ASV monopoli desmit pēckara gados izpumpējuši 6,8 miljardus dolaru peļņas. Vidējie afrikanu ienākumi Ziemeļrodezijā ir 28 reizes, Kenijā 51 reizi un Hjasalendē pat 92

reizes mazāki nekā angļu caurmēra ienākumi.

Kā bagātāko kapitalistisko zemju saujiņai ir izdevies gadsimtiem ilgi turēt savā varā un nežēlīgi ekspluatēt zemes lodes iedzīvotāju lielāko daļu? To panāca ar varmācību un krāpšanu. Koloniju tautām centās iedvest, ka tās esot nepilnvērtīgas, tās nevarot līdzināties baltajiem cilvēkiem un tāpēc nevarot pretendēt uz baltā cilvēka tiesībām un stāvokli, bet pagaidām tām jāaug baltā cilvēka vadībā.

Cariskā Krievija bija īsts tautu cietums. Visi, kas nepiederēja pie krievu tautas, tā saucamie "sveštautieši" bija beztiesīgi un tika nežēlīgi vajāti. Beztiesība, tumsonība, izmiršana - tāds bija šo tautu liktenis.

Tikai Oktobra revolūcijas radītā padomju valsts atrisināja nacionālo jautājumu, kuru nevarēja atrisināt neviena valsts pasaulē. Jau 1917. gada 16. novembrī bija publicēta Krievijas tautu tiesību deklarācija", kura pasludināja: 1) Krievijas tautu vienlīdzību un suverinitāti, 2) tautu pašnoteikšanās tiesības līdz pat tiesībām atdalīties un dibināt patstāvīgas valstis, 3) visu nacionālo un reliģisko privileģiju un ierobežojumu atcelšanu. Iekavējoties tika pasludināta Somijas un Ukrainas neatkarība. Padomju valdība izveda krievu karaspēku no Irānas, atteicās no savām pretenzijām uz Mongoliju un Ķīnu.

Tie bija tikai pirmie Padomju varas soļi nacionālā jautājuma atrisināšanā: tā galīgā atrisināšana paredz ne-

tikai vienādu tiesību piešķiršanu visām kā lielām, tā arī mazām tautām, bet arī sevišķu palīdzību atpalikušaj tautām to ekonomikas un kulturas attīstībā, lai tās savā attīstībā visīsākā laikā panāktu priekšā izvirzījušās tautas; bet tas viss, bez šaubām, prasa zināmu laiku. Taču jau arī šiem pirmajiem Padomju varas soļiem nacionalā jautājuma atrisināšanā, kā arī agrarā jautājuma atrisināšanā (kolonialais jautājums būtībā ir agrarais jautājums) bija milzīga ietekme uz koloniju un atkarīgo zemju apspiestajām tautām. Reakcija bija ātra. Daudzās valstīs un vispirms Padomju Krievijas kaimiņvalstīs - Turcijā, Iranā, Afganistānā notika sacelšanās. Oktobra salves, pēc biedra, Mao - Čeduna izteiciena, uzmodināja Ķīnu. Tās atlidoja līdz tālai Indonezijai, nerunājot nemaz par Koreju un Ziemeļafrikas krasta tautām. Oktobra revolūcija atmodināja gadu simteņiem ilgi apspiesto tautu nacionālo pašapziņu. Tā "pārvērtusi pīšļos kolonizatoru gadsimtiem ilgi paustos melus par "nepilnvērtīgām" tautām un neapstrīdami parādījusi, ka patstāvīga vēsturiska jaunrade nav tikai "izredzētu" nāciju misija, bet pieejama visām tautām neatkarīgi no to ādas krāsas, nacionalajām un rasu atšķirībām." (PSKP CK Propagandas un agitācijas daļas un PSKP CK Marksisma - Ļeņinisma instituta tezes).

3. Kāpēc pirmajā revolūciju posmā socialistiskā
revolūcija uzvarēja tikai Krievijā?

Mēs redzējam, kā attīstātāko kapitalistisko zemju strādnieku šķira atbalstīja krievu strādnieku un zemnieku varonīgo cīņu, kā tā nepieļāva imperialistiem nožņaupt jauno padomju republiku. Bet kāpēc vadošo kapitalistisko zemju strādnieku šķira negāja tālāk, nesevoja mūsu paraugam un negāza savus kapitalistus? Tas ir ārkārtīgi svarīgs jautājums, uz ko jādod izsmeloša atbilde.

Lai kādā valstī varētu notikt proletariskā revolūcija, bez labvēlīgiem objektīviem apstākļiem, bezizejas stāvokļa, kas masas dzen uz revolūciju, vēl ir nepieciešams, lai māsām būtu vadonis. Par šādu vadoni var būt tikai revolucionāra partija. Ko armijai nozīmē štabs, to strādnieku šķirai revolūcijas gatavošanā un izvešanā nozīmē uzticīga, pieredzējusi revolucionāra partija.

Kā redzējam, objektīvie apstākļi buržuaziņas gāšanai pēc pirmā pasaules kara bija ļoti labvēlīgi: veselus piecus gadus kapitalistiem pamats zem kājām vairs nebija drošs, kapitalistiskā pasaule drebēja no masu stichiskā sašutuma, daudzās zemēs notika sacelšanās un revolūcijas. Un tomēr kapitalisms noturējās. Kāpēc? Tāpēc, ka strādnieku šķiras priekšgalā nebija īstas revolucionāras partijas. Bet tās partijas, kurām Eiropas strādnieku šķira gadu desmitiem bija dāvājusi savu uzticību, nodeva to, pārgāja buržuazijas

pusē.

Šī nodevība nebija nejauša. 1871. gadā pēc vētrainān nacionalās atbrīvošanās revolūcijām un kariem Eiropā iestājās samērā mierīgas attīstības periods, kas ilga veselus 40 gadus, līdz pat 1914. gadam. Šajos apstākļos kādreiz revolucionārās socialdemokrātiskās partijas degenerējās, pārvērtās par strādnieku aristokratijas partijām un 1918. - 1923. krīzes gados izglāba kapitalismu. To viņāspanāca, pierunājot Eiropas strādniekus nesekot "krievu paraugam": milzīgas grūtības, kas jāpārdzīvo Padomju Krievijai un nenovēršama revolūcijas neveiksme (par kuru nevarot šaubīties) - tikai tādi varot būt rezultāti, ejot Ļeņina un boļševiku 1917. gada oktobrī uzsākto nepareizo ceļu Krievijā. Šis nepareizais ceļš esot buržuazijas gāšana ar varu un proletariāta diktaturas nodibināšana. Pareizais (un tāpēc arī vieglais) ceļš uz socialismu esot nobalsot parlamentā par socialisma ieviešanu: ja parlamenti ar balsu vairākumu nolems ievest socialismu, tad buržuazija padosies bez pretestības. Ja agrāk, pārejot no vienas sabiedriski - ekonomiskās formācijas uz otru, notikušas revolūcijas, tad tas notikušas tikai tāpēc, ka toreiz vēl nepastāvējusi tāda valsts iekārta kā demokratiskā, parlamentārā republika. Proletariāta diktatura, ko boļševiki uzskata par visas marksisma mācības stūrakmeni, patiesībā dibinoties uz "vārdu", ko reiz neļāuši izteicis Markss.

Tālāk socialdemokrāti apgalvoja, kā tādā atpalikušajā

zemē kā Krievijā, kur nupat notikusi buržuaziskā revolūcija, kur strādnieku šķira skaitliski ir maza un iedzīvotāju lielum lielais vairākums ir zemnieki, kas naidīgi noskaņoti pret socialismu un noteikti nostāšoties buržuazijas pusē cīņā pret strādnieku šķiru, ja pēdējā sāks realizēt socialistiskus pārveidojumus - ko šādā atpalikušā zemē socialismis neesot iespējams. Runa par socialismu varot būt tikai tādās zemēs, kur zemniecība, šis socialismis ienaidnieks, kapitalistiskās attīstības gaitā jau proletarizējusies un ir tikai attiecīgās zemes iedzīvotāju niecīga daļa, bet iedzīvotāju vairumu ir strādnieku šķira.

Tādi bija socialdemokrātu idejiski politiskie uzskati pirms 40 gadiem. Skaidrs, ka ar tādiem vadoņiem priekšgalā attīstīto kapitalistisko zemju strādnieku šķira, lai cik liela tā arī būtu, nevarēja uzvarēt. Ja pēckara krīzes gados Eiropas strādnieku šķiras priekšgalā atrastos tāda partija, kāda bija Krievijas strādnieku šķirai, lielā Lenina radītā partija, Eiropas un visas pasaules attīstības gaita būtu citāda. Šādu partiju, jaunā tipa partiju, komunistisko partiju, toreiz Rietumeiropā tomēr vēl nebija. Tās sāka rasties ~~šīkā~~ vētrainajos pēckara gados.

Tādējādi, pirmā revolūciju vilņa rezultātā, kas sekoja pirmajam pasaules karam, kapitalisms, kas līdz tam aptvēra visu pasauli, zaudēja 17% zemes lodes teritorijas, gandrīz 9% pasaules iedzīvotāju un aptuveni 10% pasaules rūpniecības produkcijas.

Sākot ar pirmo pasaules karu, kas nostādīja cilvēci

izvēles priekšā - iet bojā vai pāriet uz socialismu, kapitalisms pārdzīvo, jaunu attīstības posmu - panākuma un pagrīšanas posmu. Sākās kapitalistiskās sistēmas vispārējā krīzes, ko raksturo visu kapitalisma pretrunu ārkārtīga saasināšanās: saasinās pretrunas starp darbu un kapitalu, starp metropolēm un kolonijām, starp pašām imperialistiskām lielvalstīm. Parādījās vēl viens jauns pretrunu veids - pretrunas starp pasaulē pirmo socialistisko valsti un pārējo kapitalistisko pasauli.

4. Spēku samēra izmaiņa pēc otrā pasaules kara
starp socialismu un kapitalismu socialista labā

Pagāja 40 gadi. Šo 40 gadu vēsture, no vienas puses, ir kapitalisma vispārējās krīzes, visu kapitalismam piemītošo pretrunu saasināšanās vēsture, bet, no otras puses, socialisma uzvaru vēsture, pasaulē pirmās socialistiskās valsts ekonomiskās varenības un morāli politiskās autoritātes pieauguma vēsture.

Nedzirdēti īsā laikā - 13 gados uzcelot no drupām valsts saimniecību (kas bija postīta 7 gadus 4 gadus imperialistiskajā karā un 3 gadus pilsoņu karā), pārvarot milzīgas grūtības un nesāņemot nekādu palīdzību, sagraujot trockistus, kas noliedza socialisma uzcelšanas iespēju

sakarā ar it kā neizbēgamu konfliktu ar zemniecību, un sagraujot kulaku agenturu partijā - labējo novirzienu, mūsu zemes strādnieku šķira pārvērtā PSRS par varenu industrialu un kolchozu lielvalsti, pierādot praksē, ka zemniecība nav socialisma ienaidnieks. Socialisma uzcelšana PSRS ir galvenais Oktobra revolūcijas rezultāts.

Pavisam citādi rezultāti bija Rietumeiropas tautām, kas pirmajā revolūciju posmā negāza savu buržuaziju un deva kapitalismam iespēju attīstīties tālāk. Tās nonāca pie fašisma. Fašisms ieģrūda cilvēci otrajā pasaules karā. Un ja nebūtu pasaulē pirmās socialistiskās valsts - PSRS, kas nīknā cīņā lauza sprāndu fašistiskajam zvēram, tad zvēriskie maniaka Hitlera plāni par vācu, t.i., vācu imperialisma, virskundzību visā pasaulē būtu piepildījušies, jo, izņemot PSRS, pasaulē nebija spēka, kas varētu pretoties fašismam. Tādā gadījumā būtu nokļuvušas verdzībā vai būtu tikušas iznīcinātas veselas tautas.

Skaidrs, ka tautas, kuras bija nolemtas iznīcībai Maidanekas, Buchenvaldes, Osveicēmas un citās nāves noņemtnēs, izdarīja attiecīgus secinājumus un nostājās zem socialisma karoga.

Līdz otrajam pasaules karam PSRS bija vienīgā socialistiskā valsts. Pēc kara mūsu pusē pārgāja vēl 12 valstis. Patlaban socialistiskās zemes aizņem ceturto daļu no zemeslodes platības un tajās dzīvo vairāk nekā 950 miljoni cilvēku - vairāk nekā trešā daļa visas cilvēces (pasaulē pašlaik ir 2 miljardi 700 miljonu cilvēku).

Kapitalistiskās sistēmas teritorijas un cilvēku resursu zaudējumi būtu vēl lielāki, ja tā, ievērojot savu bēdīgo pieredzi pirmajā pasaules karā, nebūtu savlaicīgi veikusi attiecīgus pasākumus, izvietojot žandarmerijas un policijas funkciju izpildīšanai savu karaspēku gandrīz pa visu pasauli. Pašreizējā starptautiskā virsžandarma - ASV armija 1.400 tūkstoš cilvēku skaitā (puse Amerikas armijas) izvietota 79 valstīs, 950 bāzēs: 48 valstīs ievērojami spēki un 31 valstī nelieli kontingenti. Tādējādi četrās no katrām piecām pasaules valstīm atrodas amerikāņu karavīri! Nav ne mazāko šaubu, ja, piemēram, ASV karaspēks nebūtu okupējis Dienvidkoreju, visa Koreja tagad būtu socialistiska. Arī Rietumvācijā, Francijā un Itālijā tagad būtu cits stāvoklis, ja tur (līdz šai dienai!) neatrastos okupācijas karaspēks. Nav jāaizmirst, ka pirmajos pēckara gados franču komunisti darbojās valdībā un, piemēram, vice / prenjera amatu ieņēma komunisti. Parasti mēs runājam par amerikāņu kara bāzēm svešajās teritorijās sakarā ar amerikāņu plāniem izraisīt trešo pasaules karu (un tas, protams, ir pareizi), bet mēs pieļautu lielu kļūdu, ja neievērotu šo bāzu policejiskās, žandarmerijas funkcijas cīņā pret revolucionāru un nacionālās atbrīvošanas kustībām. Nereti, izdarot spiedienu uz Eiropas valstu valdībām, ASV valdība draud izvest savu karaspēku no Eiropas. Šie draudi nozīmē: "ko jūs darīsiet ar saviem komunistiem (lasī: ar jūsu tautām), ja paliksiet bez mūsu karaspēka". Un Eiropas

valstu valdības, "labi padomājot", nāk pie slēdziena, ka tām klātos ļoti plāni.

Tādējādi, otrā pasaules kara rezultātā komunisms ievērojami paplašinājies, izgājis no vienas zemes robežām un pārvērtās⁶ par pasaules sistemu.

Kapitalistiskā propaganda liekulīgi brēc, ka socialisma nometnē pārgājušās zemes, bost tai pievienotas ar varu un līdz šim laikam arī tiek ar varu tanī turētas, jo dažās no šīm zemēm atrodas mūsu karaspēks. Šos buržuaziskās propagandas melus var ļoti viegli atmaskot. Vispirms, daudzās socialisma nometnē pārgājušajās zemēs nekad nav bijis un arī tagad nav mūsu karaspēka, piemēram, Ķīnā. Bet Ķīna tomēr ir kļuvusi socialistiska. Tas pats sakāms arī par Vjetnamas demokratisko republiku. Otrkārt, ja dažās Eiropas tautas demokratijas zemēs pašlaik atrodas mūsu karaspēks, tad tas tur izvietots saskaņā ar Varšavas līgumu (Vācijas demokratiskā republikā saskaņā ar miera līgumu). Šādu stāvokli mēs neuzskatām par ideālu un esam vairākas reizes likuši priekšā imperialistiskajai nometnei izvest savu karaspēku no Rietumvācijas un Rietumeiropas, tad arī mēs nekavējoties izvestu savu karaspēku no Vācijas demokratiskās republikas un Varšavas pakta zemēm. Taču imperialistiskās lielvalstis katru reizi noraidīja mūsu priekšlikumus. Tātad ne jau mēs ar varu turam kādu tautu socialistiskajā nometnē, bet gan daudzas tautas ar varu tiek turētas kapitalistiskajā nometnē.

Protams, kapitalisms nav samierinājies ar to, ka otrā

pasaules kara rezultātā socialisms ir izgājis no vienas valsts robežām un pārvērtē^s par pasaules sistemu. Kapitalistiskā pasaule un tās lideris ASV pasludināja, ka nekad nesamierināsies ar pēckara gados pasaulē notikušajām pārgrozībām, it īpaši ar pārgrozībām Austrumeiropā. ASV skaļi bazunē, ka komunisms, kas pēc kara stipri izplatījies, "jāatspiež", bet zemes, kas pārgājušas socialistiskajā noietnē, "jāatbrīvo" (abi termini ir oficiālie amerikāņu termini!). Bet "atspiešana" un "atbrīvošana" prasa spēku. Vai kapitalistiskajai pasaulei pašlaik ir tāds spēks? Tāda spēka nav. Amerikāņu trešā pasaules kara izraisīšanas plāns paredz karošanu ar svešām rokām: Āzijā - "āzietu" rokām, Eiropā - ar "eiropiešu" rokām. Šo svešo roku Amerikas Savienotajām valstīm tomēr nav.

Čerčils šādi novērtēja spēka samēru starp abām noietnēm: kara gadījumā Eiropā kapitalistiskā pasaule ar lielām pūlēm mēneša laikā savāks 100 divīziju, bet socialistiskā noietne nekavējoties pretim nostādīs 400 divīziju, bet rezervē atradīsies vēl 600 miljonu cilvēku lielā Ķīna ar visām savām divīzijām, un kad viņš, Čerčils, domājot par sarkano Ķīnu, cik tā kara gadījumā spēš dot divīzijas, tad viņam šermuļi skrienot pār kauliem.

Kapitalistiskā noietne nav pārāka par mūsu noietni arī atomieroču, aviācijas un raķešu ieroču laukā. Padomju Savienībā ir radīta un izmēģināta starpkontinentālā balistiskā raķete, kamēr ASV daudzie mēģinājumi radīt šādu ra-

ķeti beigušies neveiksmīgi. Bet kā tad šādos apstākļos izdarīt "atspiešanu" un "atbrīvošanu"?

Ir vēl viens līdzeklis: var pamēģināt uzspridzināt socialistisko nomotni no iekšpuses, izvēršot tanī plašu graužošu darbību.

Graužoša darbība pret socialistiskās noņemnes zemēm ir kļuvusi par ASV oficiālo valsts politiku. Tās finansēšanai ASV atklāti asignē katru gadu 100 miljonus dolāru (pagājušā gadā sakarā ar "sevišķiem uzdevumiem" Ungārijā šie asignējumi sasniedza 125 miljonus dolāru!/. Amerikas kongresā iesniegts likumprojekts par speciālas pārvaldes dibināšanu, kurai jānodarbojas ar graužošas darbības koordinēšanu socialistiskās noņemnes zemēs. Paredzēts, ka pārvaldi vadīs priekšnieks - amerikānis un 11 vietnieki - pa vienu no katras "atbrīvojamās" zemes emigrantiem.

Jāsaka, ka ASV parādījušas ļoti lielu "veiklību" graužošanas darbības organizēšanā. Oficiāli ASV nav kolonijas. Bet faktiski ļoti daudzas zemes, un vispirms visas 20 Latīņamerikas valstis, kas formāli ir neatkarīgas, pārvērtušās par ASV kolonijām. Kā tad spēj ASV turēt savā padotībā formāli neatkarīgas zemes? Pakļaujot sev to ekonomiku, diktējot tām savu gribu, noliekot pie varas vēlamas un gāžot nevēlamas valdības! XX gadsimtā vien ASV organizēja Latīņamerikā gandrīz 100 valsts apvērsumus un sacelšanās. Pirms kara Amerikas diplomātiskais aparāts, visā pasaulē nepārsniedza 4000 cilvēku, turpretim tagad tas izauž līdz 29000 cilvēku. Šā aparāta lielākā daļa ir graužošās darbī-

bas organizētāji.

ASV graužošajai darbībai pret socialistiskās noņemnes zemēm tomēr nav panākumu. 1948. gadā tā cieta neveiksmi Čehoslovākijā, 1953. gadā piedzīvoja fiasko Berlinē, un 1956. gadā izgāzās Ungarijā (mēs minam tikai lielākus izlēcienus). Vislielākās cerības kapitalistiskā pasaule lika uz Ungarijas avanturu. Lielas kļūdas, ko pieļāva ungaru vadītāji personības kulta periodā, pilnīga nemākulība tās izlabot pēc PSKP XX kongresa, ārkārtīgi plaša agitācija, ko izvērsta imperialistiskā noņemne un tās agentura Ungarijā, apmulsināja pagājušā gada rudenī uz īsu laiku ungaru tautas daļu. Bet līdzko Ungarijas darbaļaudis pamanīja, ka kontrrevolūcija apdraud viņu socialistiskos iekarojumus, ka fabrikanti gatavojas atgriezties savās bijušajās fabrikās, bet muižnieki - savās bijušajās muižās, viņi saprata, ka tiek maldināti un nostājās savu socialistisko iekarojumu sardzē. Rezumējot no sava viedokļa bēdīgos Ungarijas notikumu rezultātus, ungaru kontrrevolucionāri un to iedvesmotāji tagad saka, ka viņi esot pieļāvuši Ungarijā nepiedodamu "taktisku kļūdu", proti: pasteigušies noņemt "socialistisko izkārtni", t.i., pasteigušies pasludināt, ka Ungarijā tiek atjaunota vecā muižnieku un buržuazijas kārtība. Kardināls Mindsenti, kas to bija paziņojis pa radio, izpelnījās par savu "neapdomāto soli" no Romas pāvesta stingru rājienu. Arī poļu tauta 1957. gada janvarī notikušajās Seimas vēlēšanās skaidri parādīja, ka tā uzticas Polijas apvienotajai

strādnieku partijai, kas ved Poliju pa socialisma ceļu un grib nostiprināt draudzību ar Padomju Savienību.

Protams, imperialisma nometne joprojām turpinās savu graužošo darbību pret socialistiskās nometnes zemēm (tāpēc mums vienmēr jābūt modriem!). Taču "atspiešanas" un "atbrīvošanas" politika noteikti cietīs neveiksmī arī nākotnē, jo socialistiskās nometnes tautas brīvprātīgi izvēlējās socialisma ceļu, jo pagātnē pašas savā pieredzē rūgti pārlicinājušās par to, kurp tās ved kapitalisms.

58-2.107
Tāpat izjuka imperialistu cerības, ka personības kulta palieku likvidācija un notikumi Ungarijā radīs sajukumu komunistiskajās partijās un nesaskaņas to starpā. Kapitalistiskās pasaules prese pēdējā gadā ļoti daudz rakstīja par "komunisma krīzi". Bet īstenībā personības kulta palieku likvidācija tikai nostiprināja un saliedēja komunistiskās partijas, komunistiskās partijas ir vienprātīgas attiecībā uz visiem iekšējās un starptautiskās politikas jautājumiem, kā arī uz partijas iekšējiem jautājumiem. Par to liecina daudzas pēdējā laikā notikušās komunistisko partiju pārstāvju satikšanās un pēc tām publicētie komunikē un paziņojumi.

5. Imperialisma kolonialās sistēmas

sabrukums

Otrā pasaules kara rezultātā kapitalistiskā pasaule pa-

zaudēja ne tikai 12 valstis ar 750 miljoniem iedzīvotājiem, kas atkrita no tās un pārgāja socialisma nometnē, bet cieta vēl daudz lielākus zaudējumus: zaudēja savas kolonijas - vairāk nekā 20 Azijas un Afrikas zemes - bijušās kolonijas un puskolonijas ar 1 miljardu 300 miljoniem iedzīvotāju (kas ir puse no visas cilvēces!) Šīs zemes pēc kara ieguva brīvību un neatkarību. 1945. gadā Azijas kolonialajās zemēs dzīvoja 600 miljonu cilvēku, bet 1957. gadā kolonialajā jūgā palikuši tikai 16 miljoni. Afrikas kolonialajās zemēs 1945. gadā dzīvoja 130 miljonu cilvēku, tagad tikai 107 miljoni. "Afrika atmodusies!", "Melnais kontinents nāk pie gaismas", "Kolonialisma dienas ir skaitītas" - tādi izteicieni arvien biežāk parādās pat buržuazislijājā presē. V.I. Ļeņins savā laikā rakstīja: "No Austrumu darbaļaužu iesaistīšanas politiskajā dzīvē tagad lielā mērā atkarīgs ~~gus~~ visas Rietumu civilizācijas liktenis" (Pravda 1957. gada 22. aprīlī). Un tagad mēs redzam, cik patiesi bijuši Ļeņina vārdi. Ja agrāk par Azijas un Afrikas likteņiem lēma Londonā, Parīzē, Vašingtonā un Hagā, tad tagad tas vairs nav iespējams.

Valstu, Bandungas konferences dalībnieču, diplomatisko pārstāvju Maskavā rīkotajās pusdienās par godu Afganistānas karalim, Indijas pārstāvis Menons š.g. 19. jūlijā teica:

"Kas tad apvieno mūs tā, kā var apvienoties tikai brāļi? Vēsture un ģeogrāfija ... Vairāk nekā 300 gadu laikā... Eiropa valdīja Azijā.

Viena pēc otras Āzijas valstis zaudēja savu neatkarību. Dažas zaudēja savu neatkarību oficiāli, citas netieši... šis laikmets pieder pagātnei. Mēs esam apņēmušies nekad vairs nepieļaut šā laikmeta atgriešanos. Visas mūsu valstis ir apņēmības pilnas saglabāt savu neatkarību par spīti visām vētrām, par spīti visiem uzbrukumu mēģinājumiem."

Bet Indonezijas prezidents Sukarno, būdams 1956. gadā Amerikas Savienotajās Valstīs, teica Amerikas kongresā:

"Pasaule pašlaik piedzīvo Āzijas un Afrikas nacionalisma laikmetu. Mums nacionalisms nozīmē mūsu valstu atjaunošanos.

Daudziem šinī pasaulē, varbūt, liekas, ka nacionalisms ir novecojusi doktrīna. Mums, Āzijā un Afrikā, tas ir mūsu puļņu galvenais stimuls. Ja jūs to sapratīsiet, tad jums daudz kas kļūs skaidrs pēckara vēsturē. Ja jūs to nesapratīsiet, nekādi paziņojumu plūdi un dolaru ūdenskrītumi nespēs radīt nekā cita, izņemot cietsirdību un vilšanos."

Kolonialās sistēmas sabrukumu, kas pēc otrā pasaules

kara sakarā ar fašisma sakāvi un tautas revolūcijas uzvaru Ķīnā sasniedza patiešām katastrofalus apmērus, imperialism centās apturēt ar varu. Pēc otrā pasaules kara ir notikuši 7 kari - tā saucamie "mazie", "vietājie", bet ļoti asiņaini kari. Sešus no tiem imperialism jau ir zaudējis, zaudēs arī septīto - Alžīrijā.

Nacionalās atbrīvošanās kustību kolonijās cenšas apspiest ne tikai ar varu. Ir vēl kāds līdzeklis, ar kuru liela imperialistiskā haizivs pakļauj sev politiski neatkarīgu, bet ekonomiski vāju valsti. Jaunās kolonialo jūgu nokratījušās zemes nevar dzīvot ar politisko brīvību vien, tām jāattīsta arī sava ekonomika un kultūra. Bet tas prasa lielus līdzekļus, kas savukārt dod iespēju šīm brīvību un neatkarību ieguvušām tautām uzlikt kaklā ķēdi - dolara vai mārciņas zelta ķēdi, sevišķi dolara ķēdi, jo mārciņa ir kļuvusi nespēcīga. To arī pašlaik izmanto dolars, maskējoties ar pretkolonialismu.

Demagogiski pasludinot sevi par kolonialisma pretinieci, ASV pēc kara nākušas klajā ar plašu ekonomiskas un militari / politiskas palīdzības programmu bijušām kolonijām un vāji attīstītām zemēm. Protams, šo palīdzību ASV ar mieru sniegt ar zināmiem noteikumiem, kas paredz šo zemju atteikšanos no savas brīvības un neatkarības (savas teritorijas nodošana imperialistiem kara bāžu ierīkošanai un piedalīšanās militāros blokos. Taisnības labad jāsaka, ka šo zemju vairākums atteicās no "palīdzības" uz šādiem noteikumiem, pareizi saskatot bāzēs un militāros blokos ienīs-

29

tā kolonialisma jaunu formu. Tāpēc arī no imperialistu plaši nodomātiem militariem paktiem SEATO un Bagdades pakta nekā prātīgs neiznāca. SEATO iegāja tikai 3 Azijas valstīs, Bagdades paktā tikai viena arābu zeme - Irana.

Kas dod šīm jaunajām zemēm spēku pretoties ASV tīkojumiem un noraidīt imperialistu "palīdzību"? PSRS un citu socialistiskās nometnes zemju morāli / politiskais un ekonomiskais atbalsts.

Amerikas žurnāls "News Week" sakarā ar to ceļ trauksmi:

"Milzīgā rajonā no Kairas līdz Singapurai, kas sācis mosties, komunisti cenšas pārvilināt no Rietumu pasaules gandrīz veselu miljardu cilvēku... Pievilkšanas spēks galvenokārt ir pašas Krievijas rūpniecības attīstība, kas 38 gadu laikā no izpostītas pusfeodālas zemes pārvērsusies par otro lielvalsti pasaulē... Cariskās Krievijas smagā rūpniecība ražoja mazāk, nekā niecīgā Beļģija, komunistu vadībā tā ražo tikpat daudz, cik Anglija un Vācija kopā."

ASV demokratiskās partijas kandidāts prezidenta amatam Stivensons rakstīja:

"Pašlaik lielajā lokā, kas sniedzas no Ziemeļāfrikas pāri Āfrikas dienvidu un Austrumārijai, cilvēki visur meklē īsāko ceļu sava dzīves līmeņa pacelšanai,

~~bet viņiem atbija~~ ka vienīgi Āzijas Savienība ir izdibinājusi noslēpumu, kā zemniecisku ekonomiku vienas paaudzes dzīves laikā pārvarēt par modernā industriālu valsti."

Azijas zemju attīstību sevišķi stipri ietekmē to lielais kaimiņš Ķīnas Tautas Republika. "Mums jāskatās tieši acīs faktam, - raksta tālāk Stivensons, - ka visur Austrumos par centrālo problēmu ir kļuvis Komunistiskās Ķīnas valdzināšanas spēks un augošā varenība."

No nozīmē socialistiskās nometnes palīdzība jaunām Austrumu valstīm, rāda notikumi Eģiptē; vai tad Eģipte spētu pretoties tām ekonomiskajām sankcijām, kuras pielietoja imperialisti, ja tā nesaņemtu mūsu palīdzību. Par mūsu ekonomisko palīdzību Austrumu zemēm miljardieris un diplomats Nelsons Rokfelers savā pazīstamajā ziņojumā Eizenhaueram rakstīja: "Šiem krievu pasākumiem, kuriem mums, diemžēl, neizdevās izrādīt efektīvu pretestību, var būt tālu ejošas ekonomiskas un politiskas sekas visu Azijas valstu nākotnē."

Kampanu pret Azijas un Afrikas brīvo tautu suverinitāti imperialisti pamato ar augstiem "filozofiskiem" apsvērumiem. Pagājušā gada 18. augustā Londonā starptautiskajā konferencē Suecas kanāla jautājumā Anglijas ārlietu ministrs Selvins Loids tā pamatoja agresijas nepieciešamību pret Eģipti: "Mēs dzīvojam valstu savstarpējās atka-

rības laikmetā. Ātrāki sakaru līdzekļi, ciešāka sadarbība, mūsu ekonomikas savstarpējie sakari - tas viss pārvērtā neaprobežotas nacionalās suverinitātes ideju par vecmōdīgu un reakcionāru... Realā prasība par pieaugošo sadarbību faktiski nevar piepildīties bez zināmas atkāpšanās no suverinitātes. "

Protams, valstu pieaugošie ekonomiskie sakari ir progresīva parādība. Bet kapitalistiskajā iekārtā šī progresīvā tendence nevar tikt savienota ar citu - arī progresīvu tendenci - nāciju tieksmi. uz suverinitāti un neatkarību. ~~Vēsture uz suverinitāti un neatkarību.~~ Vēsture nedod kapitalismam iespēju atrisināt šo pretrunu. Bet cik lieliski tā ir atrisināta PSRS un visā mūsu socialistiskajā nometnē! Mūsu socialistiskajai nometnei, ko veido brīvas, suverenas tautas, ir kopīgs tirgus un tā arvien vairāk ražo un ceļ pēc saskaņotiem, savstarpēji koordinētiem tautas saimniecības plāniem.

Pašlaik notiekošajam kolonialisma sabrukumam būs tālu ejošas sekas.

Ekspluatējot kolonijas, izspiežot no tām milzīgu virspeļu, attīstītāko kapitalistisko zemju kapitalistiem bija iespēja piekukuļot strādnieku vadītājus, tā saucamo strādnieku aristokratiju, kas ir oportūnisma socialā bāze strādnieku kustībā. "Grūtības" un "sarežģījumi" kolonijās arvien vairāk un vairāk ietekmēs arī šo kapitalistu atbalstīto strādnieku vadītāju stāvokli, oportūnisma socialā

bāze sašaurināsies un tiks satricināta, un strādnieku masas arvien aktīvāk nostāsies uz šķiru cīņas ceļa.

6. Kapitalisma autoritates katastrofalā krišana

Līdz šim mēs runājām par kapitalisma teritorialajiem un cilvēku resursu zaudējumiem, kādus tas cietis padomju varas 40 gadu ilgās pastāvēšanas rezultātā. Šie zaudējumi visiem skaidri saredzami, sataustāmi, tos var parādīt uz kartes, uzskatāmi attēlot diagramās utt. Bet zaudējumi, ko Oktobra revolūcija nodarījusi kapitalismam, neaprobežojas vienīgi ar šiem, tā sakot, tīri fiziskiem zaudējumiem. Ir zaudējumi, kurus nevar parādīt uz kartes, attēlot diagramās, bet tie tomēr ir neapstrīdami un arvien progresē.

Šāda rakstura zaudējums, ko cietis kapitalisms, ir katastrofalā kapitalisma autoritates krišana. Neviena ekspluatatoru iekārta neturas ar varmācību vien, bet arī ar maldu sistemu. Lai iznīcinātu kapitalistisko iekārtu, jāiznīcina tā maldu sistema, kas uzcelta ap to, jāatmasko legendas, kas sacerētas par to.

Cik lepns bija kapitalisms pirms 40 gadiem! "Vienīgi iespējamā iekārta", "vienīgā iekārta, kas atbilst cilvēka dabai, bet socialisms ir neprāts, murgi" - tā sludināja kapitalisma ideologi. Un ļoti daudz cilvēku ticēja šai legendai. Bet tagad? Kapitalisms ir tik stipri novārdzis, zaudējis savu autoritāti, ka tam jāmaina sava maska, jāmeklē

sev pat cits nosaukums! Kapitalistiskajās zemēs, un it sevišķi ASV, kapitalisms pārkristīts par "tautas kapitalismu". Kāda gan bija vajadzība rīkot šādu maskēšanos?

Lūk, ko rakstīja laikraksts "New York times" sakarā ar "tautas kapitalismam" veltīto izstādi: "Pienērota nosaukuma trūkums nostādīja mūs grūtā stāvoklī izšķirīgajā cīņā par cilvēku sirdīm. Tautas kapitalismam jāaizpilda šis tukšums..." Jāatrod tikai piemērots nosaukums kapitalismam un izmainīsies visa vēstures attīstības gaita! Bet kāds cits Amerikas imperialisma ideologs, ASV informācijas aģentūras vadītājs Uošberi šādi izskaidro vecā kapitalisma nosaukuma nederīgumu: izrādās, ka kapitalisms pašlaik "nedrīkst atgādināt" to kapitalismu, par kuru runājis Markss, jo "ja pasaules tautas uzzinās patiesību, tās nešaubīsies par to, kādu sistemu izvēlēties." Tiešām, stāvoklis nav spīdošs! Amerikas kapitalisms grib nodibināt savu virskundzību pār pasauli, bet nelaime ir tā, ka kapitalisms ir sakompromitējies, zaudējis savu autoritāti. Marksistiskā kapitalisma kritika ir izrādījusies pilnīgi pareiza un tautas, sevišķi bijušās koloniju tautas, negrib kapitalismu. Tāpēc arī ievajadzējās steidzīgi pārkristīt kapitalismu: pie mums Amerikā ir pavisam cits kapitalisms, ne tāds kā visās citās zemēs, bet citādāks - tautas kapitalisms, jo pie mums strādnieki tāpat kā kapitalisti ir uzņēmumu akciju īpašnieki un, tādējādi, strādā paši savā labā. Kapitalisma ēkas fasades pārkrāsošanā Amerikas Savienotajām Valstīm cenšas sekot

arī dažas Eiropas zemes, it īpaši Rietumvācija. Streiku kustības pieaugums kā Eiropā, tā arī ASV ir labākā strādnieku šķiras atbilde "tautas kapitalismam".

Bijušo koloniju tautas noraida kapitalismu. To acu priekšā ir PSRS un Ķīnas paraugs, kurām socialistiskās ceļš nodrošinājis pasakainus attīstības tempus. Ievērojot tautas masu noskaņojumu, Indijas premjerministrs Neru runā par Indijas attīstību pa socialisma ceļu, Indonezijas prezidents Sukarno runā par "socialās taisnības iekārtas" nodibināšanu Indonezijā. Šajā gadījumā tas nav svarīgi, ko ar šiem terminiem saprot abi ievērojamie Azijas nacionālistiskie darbinieki, svarīgi ir tas, ka viņi negrib kapitalismu, ka tas viņu acīs zaudējis autoritāti, tāpat viņi negrib arī amerikāņu "tautas kapitalismu".

Plašās darbaļaužu masās necienī nekapitalismu vispār, ne arī vadošo kapitalisma zemi (neizmirsīsim - uzlabotā "tautas kapitalisma" zemi - ASV, kas pretendē uz pasaules vadību.) Bet ASV iztērējušas simtiem miljonu dolāru "Amerikas dzīves veida" propagandai. Šo izdaudzināto "Amerikas dzīves veidu" uzskatāmi propagandē arī 79 zemēs izvietotie amerikāņu kareivji. Bet šīs propagandas rezultāts ir tādi notikumi kā sašutuma uzliesmojums pret amerikāņiem Taivānas salā, ko uzskatīja par amerikāņu citadeli Azijā. "Pretamerikāņu noskaņojums ... šodien izplatās no Karači līdz Manilai" - sūdzas Amerikas žurnāls "News Week". Runājot par amerikāņiem Eiropā un par Eiropas tautu attieksmi pret viņiem, tas pats žurnāls raksta: "Nelabvēlī-

ba pret amerikāņiem bieži vien radās kā palīdzība atbilde uz amerikāņu palīdzību. Tas ir fakts, ka visur, kur ir daudz amerikāņu, attiecības saindē pārpratumi, apvainojumi, bet dažkārt nepatīkami incidenti, kā Anglijas preses izlēcieni, tā arī sviešana ar ņirbatiem uz amerikāņiem autobusā Francijā".

Tā izturās pasaules tautas pret šīs vadošās kapitālistiskās valsts pārstāvjiem. Bet ar kādu sajūsmu sagaida visur mūsu pārstāvjus! Vai tad biedru Bulgariņa un Čruščova ceļojums pa Indiju, un Birmu un biedra Vorošilova ceļojums pa Indoneziju nepārvērsās par nerimstošu triumfu, kad burtiski visi daudzmiljonu pilsētu iedzīvotāji izgāja apsveikt tos, kā socialistiskās lielvalsts pārstāvjus.

Kapitalisma autoritāte visā pasaulē katastrofāli krīt, bet socialisma, komunisma autoritāte neredzēti aug. To pierāda komunistisko partiju biedru skaita pieaugums. Pirms 40 gadiem nevienā valstī, izņemot Krieviju, nebija komunistisko partiju, tās sāka rastos tikai pēc Oktobra revolūcijas. Un par kādu spēku tās izaugušas tagad! Tagad pasaulē ir vairāk nekā 30 miljonu komunistu, komunistiskās partijas pastāv 72 zemēs. Komunistu vadībā strādājošā Vispasaules Arodbiedrību Federācija apvieno 85 miljonus biedru. Socialdemokrātu partijām ir pavisam 10 miljonu biedru. Daudzās zemēs, galvenokārt attīstītākajās kapitalistiskajās zemēs, šo partiju biedru skaits samazinās. Pazīstamais Holandes socialdemokrāts Tinbergens tā raksturo stā-

vokli socialdemokrātu partijās: "Komunistu ietekme uz notikumiem pasaulē ir daudz lielāka nekā socialistu ietekme. Socialdemokrāti pašlaik izveido lielāku grupu tikai Ziemeļu un Centralās Eiropas zemēs, kuru īpatnējais svars pasaulē acīmredzot samazinās."

Un tomēr daļa strādnieku attīstītās kapitalistiskajās zemēs vēl seko socialdemokrātiem. Kapitalisma krīzes padziļināšanās, socialisma un PERS autoritātes pieaugums visā pasaulē, kapitalisma uzbrukums strādnieku šķiras dzīves līmenim - tas viss rada labvēlīgus apstākļus komunistu un socialdemokrātu vienotās frontes nodibināšanai cīņā pret kara draudiem un darbaļaužu dzīves apstākļu pasliktināšanos.

Savā pēdējā kongresā mūsu partija pieņēma virkni ļoti svarīgu lēmumu, kuriem piekrita visas komunistiskās partijas. Šie lēmumi attiecas uz formu savdabīgumu dažādu zemju pārejā uz socialismu.

V.I. Ļeņins savā laikā rakstīja, ka dažādas zemes dažādi veiks savu pāreju uz socialismu. Vēsture ir pilnīgi apstiprinājusi šo Ļeņina pareģojumu. Socialistiskajā nometnē pašlaik ir 13 valstis un katra no tām savādāk realizē socialisma celtniecību, it īpaši daudz savdabības ir Ķīnas Tautas Republikā. Skaidrs, ka arī tās zemes, kur pašlaik vēl valda kapitalisms, nonāks pie socialisma pa dažādiem ceļiem, ievērojot savas nacionālās, valstiskās un citas īpatnības. Nav izslēgts, ka dažas no tām savu attīstību uz socialismu varēs veikt miera

ceļā, bez pilsoņu kara, dažām iespējams arī parlamentārais ceļš. Taču, lai kāda arī būtu pārejas formā uz socialismu, nepieciešams, lai politisko vadību valstī realizētu strādnieku šķira, bez tā pāreja uz socialismu nav iespējama.

Miera un pat parlamentārais pārejas ceļš uz socialismu ir kļuvis iespējams tāpēc, ka PSRS un tautas demokrātijas zemēs ir gūtas izšķirīgas uzvaras socialisma celtniecībā, bet PSRS uzsākta pāreja uz komunismu. Šo faktu ietekmētas, tālredzīgākās buržuaziskās aprindas nāk pie atziņas, ka labāk kapitulēt nekā cīnīties : kapitulācijas gadījumā ir izredzes saņemt izpirkšanas vai "atkāpšanās" naudu, bet ja turpinās pretoties - var zaudēt pat galvu. Citiem vārdiem sakot, no pašas buržuazijas ir atkarīgs tas, kāds ceļš tiks izmantots: miera vai pilsoņu kara ceļš. Strādnieku šķira, vienmēr ir bijusi par pāreju uz socialismu miera ceļā.

Strādnieku kustības vienības pretinieki savu šķelšanās taktiku, savu nevēlēšanos sastrādāt ar komunistiem izskaidro ar to, ka komunisti itkā atzīstot tikai vienu ceļu uz socialismu - varmācības un pilsoņu kara ceļu. Vēsturiskie PSKP XX kongresa lēmumi par iespēju pāriet uz socialismu miera ceļā pilnīgi apgāž šos apgalvojumus, tiem ir ārkārtīgi liela nozīme strādnieku kustības vienotības nostiprināšanā.

7. Mūsu saimniecisko panākumu ietekme uz
starptautisko politiku

Kāpēc tad tik katastrofali krīt kapitalisma prestižs visā pasaulē? Tas notika socialistiskās nometnes panākumu ietekmē. Vēl 1921. gadā V.I. Ļeņins teica:

" Pašreiz starptautisko revolūciju mēs ietekmējam ar savu saimniecisko politiku... šai darba laukā cīņa pārvirzīta vispasaules mērogā. Atrisināsim mēs šo uzdevumu - un tad mēs pavisam droši un galīgi būsīm uzvarējuši starptautiskā mērogā."

(32.sēj. 400.lpp.)

Mūsu 40 gadu laikā sasniegtie panākumi saimnieciskā laukā ir apbrīnojami. Mantojumā no Krievijas kapitalisma mūsu strādnieku šķira saņēma atpalikušu, analfabetisku, nabadzīgu Krieviju, spīļarkla, koka ecēšu un vīžu Krieviju, Krieviju, kura ieguva tikai 4 miljonus tonnu čuguna un tērauda, kur tikai puse no skolas vecuma bērniem iemeklēja pamatskolu un tikai 4% bērnu mācījās vidusskolās, kur bija tikai 200 000 specialistu ar augstāko izglītību, Krieviju, kur no katriem 100 iedzīvotājiem mira 30 cilvēki, Krieviju - tautu cietumu, kur "sveštautiešu" stāvok-

lis bija drausmīgs.

Bet kā izskatās PSRS šodien?

1957. gadā sasniegtais rūpniecības kopprodukcijas ap-
joms 33 kārtīgi pārsniedz ^{1913.g.} līmeni, ražošanas līdzekļu rā-
šanā šis līmenis pārsniegts 74 kārtīgi, mašīnbūvē - 200
kārtīgi, elektroenerģijas ražošanā - vairāk nekā 100 kār-
tīgi. Plaša patēriņa preču ražo 13 reizes vairāk nekā
1913. gadā. VI piecgadē atomelektrostacijas vien dos di-
vas reizes vairāk enerģijas, nekā visas vecās Krievijas
elektrostacijas kopā. Vēl apbrīnojamākus attīstības tempus
rāda Savienoto republiku rūpniecība: Kazachijas PSR tā
palielinājusies 36 reizes (salīdzinot ar 19¹³g.), Kir-
gizijas PSR 42 reizes, Armenijas PSR - 45 reizes! 3 gadu
laikā vien PSRS apgūti 35,5 mil. ha neskarto zemju - kas
ir tikpat daudz kā visas kapitalistiskās Eiropas graud-
augu sējumu platība! Tikai pagājušā gadā vien PSRS pa-
nāca labības sagādes palielināšanos par vairāk nekā 1
miljardu pudu.

Mēs runājam par mūsu saimnieciskajiem panākumiem. Ap-
skatīsim arī kultūras attīstību. Pēc vispārējās sep-
tiņgadīgās izglītības realizēšanas PSRS uzsākta pāreja
uz vispārējo vidējo izglītību. Mūsu augstākajās mācību ie-
stādēs mācās divreiz vairāk studentu nekā visās kapi-
talistiskajās zemēs kopā! Studentu skaits, salīdzinot
ar carisko Krieviju, pieaudzis 15 reizes. Tadžikijā ca-
ra laikā bija tikai... 10 skolas, bet tagad tur ir 2600
skolu. (tā tad skolu skaits palielinājies 260 reizes!).

Skolēnu skaits palielinājies: Kirgizijā 46 reizes, Turcijā 34 reizes! Vidusazijas republikās, kur pirms revolūcija nebija nevienas augstākās mācību iestādes, tagad ir vairāk nekā 50 institutu. Pavisam PSRS mācās 50 miljoni cilvēku. PSRS mācās katrs ceturtais cilvēks.

Apskatīsim medicīnisko palīdzību iedzīvotājiem. PSRS patlaban ir viszemāka mirstība! Salīdzinot ar pirmsrevolūcijas laiku, tā ir samazinājusies 4 reizes, bet bērnu mirstība - 6 reizes! Par ko tas liecina? Par divām lietām: par ievērojamu mūsu iedzīvotāju dzīves apstākļu uzlabošanu un par labi nostādītu medicīnisko palīdzību. Pirms revolūcijas Krievijā uz katriem 1000 iedzīvotājiem bija tikai 1 ārsts, bet tagad - 17. Uz tiem pašiem 1000 iedzīvotājiem bija 13 vietas slimnīcās, bet tagad - 70. PSRS ir viens ārsts uz katriem 600 iedzīvotājiem, bet ASV - uz 900 iedzīvotājiem.

Protams, savā ekonomiskajā attīstībā (skaitot uz vienu iedzīvotāju) ASV pārsniedz mūs 2,6 reizes. Bet pirms 40 gadiem tās pārsniedza carisko Krieviju 13-14 reizes! Izšķir tempi! Bet tāds temps, ar kādiem attīstās PSRS, vēsture nepazīst, jo līdz šim nav bijis nevienas socialistiskās zemes. Ņemsim pagājušo 1956. gadu. PSRS rūpniecība palielinājās par 11%, Ķīnas Tautas Republikā - par 25%, Bulgārijā - par 16%, Čehoslovākijā - par 9%, Vācijas Demokrātiskajā Republikā - par 7%, Polijā - par 10%, Rumānijā - par 11%. Bet kādi bija kapitalistiskās pasaules attīstības tempi pagājušā gadā? Kietu Eiropas kapitalistiskās ze-

mes palielināja savu rūpniecisko ražošanu par 4%, bet ASV - par 3%! Bet varbūt 1956. gads ir izņēmuma gads? Nemsim ilgāku laika sprīdi. 26 gadu laikā (1929. - 1955.) ASV rūpniecība palielinājusies 2,5 reizes (un arī galvenokārt tāpēc, ka tā apgādāja otro pasaules karu). Mūsu rūpniecība šinīs gados palielinājās gandrīz 20 reizes.

Par to, ka mēs panāksim ASV nestrīdās pat amerikāņi, mēs tikai kādā gadā tas notiks: vairākums paredz, ka tas notiks 1970. gadā, bet ir arī tādi, kas saka, ka tas notiks jau 1965. gadā. Mēs nemīlam gadu (tikai attiecībā uz pienu, sviestu un gaļu ir noteikts 1960. - 61.g.), bet ASV mēs ekonomiski panāksim - šo uzdevumu mēs esam izvirzījuši un tas tiks realizēts. Mūsu galvenais ekonomiskais uzdevums ir panākt un apdzīt attīstītākās kapitalistiskās zemes produkcijas ražošanā uz vienu iedzīvotāju.

Bet ko tam var stādīt pretim kapitalistiskā pasaule? Aukstā kara politika, bezgalīgu runāšanu par karu, kas, kā atzīst paši buržuaziskie laikraksti, visiem jau apnīkusi līdz kaklam. "Ievērojama cilvēces daļa uzskata mūs par militaristiem un pat par valsti, kas apdraud mieru" - žēlojas ASV demokratiskās partijas līderis Stīvensons. Izdaudzinātā politika "uz kara robežas" vajadzīga kapitalistiem, lai uzturētu augstu konjunkturu, nepieļautu krīzi un nodrošinātu kapitalistiem augstu peļņu, izpildot kara materiālu pasūtījumus. Neraugoties uz to ASV ekonomika, kā š.g. maijā rakstīja laikraksts "Nael street journal", mīnējās uz vietas, bet daži pat paredz 1957. gadā "ekonomis-

kās aktivitātes mazināšanos diezgan lielos apmēros."

Amerikas propaganda visādi slavina "Amerikas dzīves veidu." Jā, Amerikā un dažās citās kapitalistiskajās zemēs dzīves līmenis, vienā, otrā ziņā vēl ir augstāks par mūsējo. Kāpēc? Kā tad tas nebūs augstāks, ja, piemēram, ASV pasaules karu laikā tikai vairoja savu bagātību, bet mūs šie kari ārkārtīgi postīja? Pirmā pasaules kara laikā Amerika palielināja savu rūpniecību par 40%, bet otrā pasaules kara laikā pat par 100%, nopelnot skaidrā naudā 146 miljardus dolāru, pie kam abu šo karu laikā Amerikā netika nomesta neviena bumba. Kā tad dzīves līmenis dažās kapitalistiskajās zemēs nebūs augstāks, ja tās iedzīvojas, izlaupot kolonijas, no kurienes par niecīgu maksu izveda dārgas jēlvielas un strādniekiem kolonijās maksāja niecīgu algu.

Kā tad šis dzīves līmenis vienā, otrā ziņā pagaidām nebūs augstāks par mūsējo, ja cariskā Krievija pēc savas attīstības līmeņa ieņēma 5. vietu pasaulē un 4. vietu Eiropā. Vai tad 40 gadu laikā, no kuriem 18 gadus ^{aiz}ņēma divi kari un kara brūču sadziedēšana, varēja pilnīgi likvidēt šo starpību? Tas taču ir īsts brīnums, ka šinīs neredzēti grūtajos apstākļos varonīgā PSRS strādnieku šķira pārbīdīja savu zemi no piektās uz otro vietu pasaulē! "Amerikaniskā dzīves veida" slavinātājiem mēs varam atbildēt ar b. Gomulkas vārdiem, kurus viņš teica Varšavā 1. Maijam veltītajā mītiņā.

"Ta dažu kapitalistisko zemju iedzīvotāji sasnieguši augstāku dzīves līmeni, tad tas notika tāpēc, ka tie rūpniecības attīstībā aizsteidzās nuns priekšā par vairākiem desmitiem un pat simtiem gadu, kā arī tāpēc, ka šo zemju valdības pickopa imperialistisku laupīšanas politiku... Svešs darbs un svešs īpašums veicināja plašas rūpniecības bāzes radīšanu šinīs zemēs."

Slavinot "amerikanisko dzīves veidu", Amerikas propaganda stipri pārspilē. Minēsim to cilvēku izteicienus, kuri neko sliktu neteiks par Ameriku. Bijušais ASV prezidents Trumens, nododot 1953. gada janvarī valdības grožus jaunam prezidentam Eizenhaueram, griezās pie Amerikas tautas ar vēstījumu. Šinī vēstījumā Trumens rakstīja, ka pietā daļa amerikāņu "slikti ēd, slikti gērbjas un dzīvo neciešamos apstākļos". Bet prezidents Eizenhauers savos vēstījumos kongresam 1955. gada 31. janvarī un 8. februārī tā raksturoja skolu un medicīniskās palīdzības stāvokli ASV: "Miljonien bērnu apmeklē skolas, kurās bīstami uzturēties" un "daudzi no mūsu tautiešiem - amerikāņiem nespēj samaksāt par medicīnisko palīdzību, kad tā ir nepieciešama." Ja ASV iztikas minimums ģimenei ar četriem cilvēkiem ir 5335 dolari, bet 30% ģimeņu ienākumi nepārsniedz 2000 dolaru (20% ģimeņu, ienākumi pat nepārsniedz 2000 do-

laru), ja ASV pāstāvīgi ir 3 miljonu cilvēku liela bezdarbnieku armija, ja cilvēks, kam ir pāri par 40 gadiem nevar cerēt dabūt darbu tāpēc, ka viņš fiziski novārdzis un neder trakiem darba tempiem Amerikas uzņēmumos, ja desmit gadu laikā (1940. - 1950) ir "pazuduši" t.i., izputējuši 700000 Amerikas fermeru, bet nākošo piecu gadu laikā (1950. - 1955.) ir izputējuši 600000 fermeru - tad tas rāda, ka ASV vienkāršam cilvēkam - strādniekam un fermeram nav vis paradīze, bet gan īsta ~~nekā~~ elle. Paradīze tā ir tādiem monopoliem kā "General Motors", kas katru stundu iegūst 300000 dolamu tīras peļņas!

Jā, Amerikā ir vairāk automašīnu, kotedžu, televizoru, radiouztvērēju, dzesinātāju nekā mums. Bet attiecībā uz ērtībām, komfortu mēs pa īstām vēl neesam iesaistījušies sacensībā ar Ameriku. No muižniekiem un buržuazijas mēs mantojām nabadzīgu, atpalikušu valsti (1913. gadā Krievijā uz katriem diviem iedzīvotājiem ražoja 1 pāri zābaku, bet ASV uz katru iedzīvotāju - 3 pārus), tad mēs pārdzīvojām divus karus. Tāpēc, lai varētu sacensties ar attīstātākām kapitalistiskām valstīm šinī jomā, mums vispirms bija jārada zināmi priekšnoteikumi. Ja zemnieks mantojis nolaistu atpalikušu saimniecību un grib to pacelt, viņš nesāks ar to, ka pirks savai sievai un meitai greznus tērpus, bet liks viņām gaidīt, kamēr saimniecība tiks nostādīta uz kājām. Tāpat bija jārikojās arī mums veselās valsts mērogā. Lai industrializētu zemi, uzvarētu karā, mūsu tauta bija gatava uz vislielākiem upuriem, bieži vien

tāpat atteicās no visnepieciešamākā. Bet arī šādos apstākļos mūsu tauta bija ieguvusi to, par ko vienkāršie cilvēki pat visbagātākajās kapitalistiskajās zemēs var tikai sapņot: nekur pasaulē izņemot PSRS, nav tādas zemes, kur visā tauta saņemtu bezmaksas medicīnisko palīdzību, kur vidējā izglītība būtu vispārēja un bezmaksas. Mēs esam vienīgā valsts pasaulē, kur par augstākās izglītības iegūšanu ne tikai nav jāmaksā, bet studenti vēl saņem stipendijas par to, ka viņi mācās. Un rezultātā mums ir augstākā tehnika pasaulē. "Krievija šodien - raksta pazīstamais Amerikas atom-fiziķis E. Telers - apdraud mūsu vadošo stāvokli zinātnē... Pēc desmit gadiem labākie pasaules zinātnieki atradīsies Krievijā." Nekur pasaulē darbaļaudis nemaksā tik niecīgu īres maksu par dzīvokļiem, kā pie mums (4-5%). Vecā Krievijā īres maksa sasniedza 20% no ienākumiem, kapitalistiskajās zemēs tā pārsniedz pat 30% no ienākumiem (Anglijā ar nākošā gada janvāri īres maksa sasniegs pat 40% no ienākumiem). Nav pasaulē tādas zemes, kur pensiju lieta, sociālā nodrošināšana būtu nostādīta tā, kā pie mums. Šinī piecgadē mēs pārejam uz 7 stundu darba dienu un jau esam par 2 stundām saīsinājuši darba nedēļu. 1956. gadā PSRS darbaļaudis saņēma no valsts izmaksu un atvieglojumu veidā 169 miljardus rubļu, bet šinī gadā šī summa palielināsies līdz 192 miljardiem rubļu.

Pie mums līdz šim vēl nav atrisināts dzīvokļu jautājums. Bet jāņem vērā, ka mūsu pilsētu iedzīvotāju skaits pieaudzis no 23 miljoniem 1926. gadā līdz 87 miljoniem

1956. gadā (43,4% no visiem valsts iedzīvotājiem). Bet cik pilsētu un ciemu izpostīja karš! Tagad mums radusies iespēja galīgi atrisināt dzīvokļu jautājumu. Tas, kādiem tempiem mēs šo problēmu atrisināsim, redzams no šādiem skaitļiem. Pirmsrevolūcijas Krievijā bija tikai 180 miljonu kv.m. dzīvojamās platības. 1956. gadā dzīvojamās platības jau bija 3,7 reizes vairāk - 668 mil. kv. m. 1956. gadā mēs uzcēlām 36 miljonus kv. m. - tas ir tik daudz, cik dzīvojamās platības ir Charkovā, Kijevā, Bakū, Gorkijā, Sverdlovskā un Čelabinskā, kopā rēķinot. 1957. gadā tiks uzceltas mājas (neskaitot individualo strādnieku celtniecību) ar 46 miljoniem kv. m. dzīvojamās platības, kas āidzinājas 4 pirmsrevolūcijas Maskavām!

Tādējādi: divas reizes kapitalistiskā pasaule centās pieveikt mūsu ar kariem un abas reizes cieta neveiksmi. Sekmīgi mēs cīnāmies arī ekonomiskās sacensības laukā, gūstami uzvaras pār to ideju karā un cīņā par cilvēku sirdīm. Nav šaubu, ka mēs pieveiksim kapitalistisko pasauli arī ērtību ziņā. Vajadzīgs tikai laiks.

8. Socialistiskās nometnes cīņa par mieru.

Pirms četrdesmit gadiem Oktobra revolūcija iekaroja miljonu cilvēku sirdis visā pasaulē ar savu miera programmu, ar to, ka parādīja tautām izeju no kara. Cīņa pret karu ir aktuāla arī mūsu dienās. Kapitalisms nevar pastāvēt bez

kariem, tāpēc tautām jācīnās par to, lai ^{ne}pielautu jauna kara izcelšanos. Tas ir jo svarīgāk tāpēc, ka katrs nākošais karš kļūst arvien postošāks, jo attīstās iznīcināšanas tehnika.

Pirmajā pasaules karā tika nogalināti gandrīz 10 miljoni cilvēku un ievainoti un sakropļoti 20 miljoni. Otrajā pasaules karā tika nogalināti 23 miljoni cilvēku un ievainoti un sakropļoti 34 mil. cilvēku. Ja šiem baigajiem skaitļiem pieskaitīsim mirušos no epidemijām un citos, tā saucamas "mazos", "vietējos" karos nogalinātos, tad redzēsim, ka XX gadsimta pirmajā pusē kari prasījuši 150 miljonus cilvēku upurus. Bet cik tie iznīcināja materialu vērtību? Pirmajā pasaules karā iznīcinātās vērtības sasniedza 150 miljardus dolaru, bet otrajā pasaules karā - 400 miljardus dolaru. Šo līdzekļu pietiktu, lai katrai ģimenei zemes lodes virsū uzceltu pa mājai ar pieciem dzīvokļiem un katrā pilsētā ar 5000 iedzīvotājiem uzceltu slimnīcu, nodrošinot to apgādi uz 10 gadiem.

Trešais pasaules karš, ja mieru mīlošajiem spēkiem to neizdotos novērst, būs atom^{karš}. Ko tas nozīmē, to rāda šādi fakti. 1945. gadā amerikāņi nometa divas atombumbas (urana) uz divām Japānas pilsētām - Hirosimu un Nagasaki. Tās nogalināja 300 000 civiliedzīvotājus, un līdz pat šim laikam radioaktivitātes seku rezultātā katrs septītais bērns šinīs pilsētās piedzimst kā kroplis vai degenerāts. Ūdeņraža bumbu graužošais spēks ir daudz briesmīgāks.

Pēc Amerikas ūdenraža bumbu izmēģinājumiem 1954. gada martā angļu zinātnieki aprēķināja, ka pietiek nomest Anglijas teritorijā 6 ūdenraža bombas, lai Angliju noslaucītu no zemes virsas. Rietumvācijas atomzinātnieki, protestējot pret Vācijas apbruņošanu ar atomieročiem, paziņoja, ka pietiek nomest vienu ūdenraža bombu, lai noslaucītu no zemes virsas visu Rūras apgabalu. Bez tam jāņem vērā radioaktivitātes sekas, kuras nav iespējams ne aprēķināt, ne regulēt.

Savu gatavošanos trešajam pasaules karam kapitalistiskā pasaule izskaidro ar nepieciešamību aizsargāties no "komunistiskās agresijas" - kā kad PSRS gribētu ar varu izplatīt komunismu. Mūsu konsekventā miera politika atmaskoja šos izdomājumus. Mēs esam par divu sistēmu mierīgu līdzās pastāvēšanu. Un tas vis nav kaut kāds diplomatisks solis, bet gan mūsu politikas ģeneralā lēnija, ko nosaka mūsu ekonomiskās un politiskās intereses.

Rezūnējot uzvaru pilsoņu karā V. I. Lēņins teica:

"Mēs bijām izkarojuši sev apstākļus, kuros varam pastāvēt līdzās kapitalistiskajām lielvalstīm, kuras tagad spiestas stāties tirdznieciskos sakaros ar mums."

(31.sēj. 364.lpp.)

Hagas starptautiskās konferences atklāšanās dienā (1922. gadā) Padomju delegācija nāca klajā ar šādu pa-

ziņojumu:

"Paliekot pie komunisma principu viedokļa, Krievijas delegācija atzīst, ka pašreizējā vēstures laikmetā, kad kļuvusi iespējama ilgstoša vecās un jaunās sociālās iekārtas līdzās pastāvēšana, šo divu sistēmu valstu ekonomiska sadarbība ir kļuvusi par nepieciešamību vispārējai ekonomiskai atjaunošanai."

Atšķirībā no kapitalistiskajām zemēm mēs ekonomiski neesam ieinteresēti karā. Mums nekā nevajag no kapitalistiskās pasaules: mūsu dabas bagātības ir neizmēlamas, tirgi mums ir nodrošināti, stratēģiskā ziņā mūsu robežas ir pietiekoši aizsargātas. Ir zemes kā, piemēram, ASV, kas uz kariem vienmēr ir iedzīvojušās un vairojušas savu bagātību. Bet mūs kari vienmēr ir postījuši, atsvieda^{ši} atpakaļ mūsu attīstības gaitā. Kam tad mums vajadzīgi jauni kari?

Kapitalisti atzīst, ka ekonomiski karš mums nav izdevīgs, bet politiski mēs itkā esot ieinteresēti karā, jo mūsu mērķis esot izplatīt komunismu visā pasaulē. Komunisms, protams, uzvarēs kapitalismu, bet tas notiks tikai tad, kad kapitalistisko zemju tautas un vispirms strādnieku šķira pārliecināsies par socialisma priekšrocībām, salīdzinot ar kapitalismu, un gāzis savu kapitalistu varu vai vismaz liks viņiem priekšā atkāpties ar labu. Un te nevar

iejaukties neviena cita valsts. Lai ar dzīvu, konkrētu piemēru, ar stāvokli socialistiskās nonetnes zemēs pierādītu kapitalistisko zemju darbaļaudīm socialisma priekšrocības, mums nepieciešams miers.

Mēs cīnāmies par mieru, par starptautiskā saspīlējuma vājināšanu, censdamies vispirms panākt bruņošanās samazināšanu, masu iznīcināšanas ieroču aizliegšanu, karaspēka izvešanu no svešām teritorijām, kara propagandas aizliegšanu. Tā ir viena līnija mūsu cīņā par mieru. Otrā līnija ir nepieļaut militarus grupējumus, aizvietot koalīcijas un pastāvošās koalīcijas un blokus ar kolektīvās drošības līgumu. Trešā mūsu cīņas līnija ir valdību un tautu savstarpējās uzticības nostiprināšana, organizējot dažādus kontaktus. Beidzot, ceturtā līnija - ekonomisko un tirdzniecības sakaru nostiprināšana valstu starpā.

Vai mēs varam cerēt, ka mūsu pūles vainagosies ar sekēm? Mūsu partija norāda, ka patlaban spēku samērs starptautiskajā arenā ir tāds, ka iespējams nepieļaut karu? Vispirms pastāv ekonomiskā un militārā ziņā varena socialistiskā noietne, kas aizstā^v mieru un kurai ir milzīgs morāli politiskais svars. Tāpat mieru aizstāv arī daudzas nesocialistiskas zemes (te vispirms jāmin zemes, kas^s nupat ieguvušas brīvību un baidās to zaudēt). Visi šie spēki, kas aizstāv mieru, izveido plašu, varenu miera zonu. Miera lietai simpatizē darbaļaudis visās kapitalistiskajās zemēs. Pret viņu gribu nav iespējams karu uzsākt. Tikai apmānot šīs masas, var riskēt ar kara izraisīšanu. Bet tās ap-

mānīt kļūst arvien grūtāk un grūtāk, jo darbojas socialistiskās nometnes ietekme. No kara baidās arī pati buržuazija, jo tā cietīs tāpat kā darbaļaudis, jo atombumba, kā izteicās kāds Japānas kapitalists, neatšķir cilvēku ar čeku kabatā no cilvēka bez čeka. Tādējādi pat buržuazijas aprindas ir kļuvušas par mūsu sabiedrotajiem cīņā par mieru. Tāpēc arī var cerēt, ka karu izdosies novērst. Mieru mīlošie spēki taču piespieda imperialistus jau pēc 8 dienām izbeigt karu Ēģiptē.

x

x

x

Atskatoties uz 40 gados noiето ceļu, uz to, kas ir sasniegts, mēs varam teikt, ka vēsture šajos četrdesmit gados lieliski pastrādājusi! Lai norobežotā, mazā zemeslodes gabaliņā varētu notikt pāreja no verdzības iekārtas uz feodalismu, bija vajadzīgi daudzi gadsimti. Ne mazāk kā trīs gadsimti pagāja, kamēr mūsu planetas rietumu puslodē nostiprinājās kapitalisms. Bet mēs 40 gadu laikā atņēmām kapitalismam planetas ceturto daļu, vairāk nekā trešdaļu cilvēces, gandrīz trīsdaļu^s no pasaules rūpnieciskās ražošanas un gandrīz pusi lauksaimnieciskās ražošanas! Un ne tikai atņēmām visu minēto, bet iekarojām arī sirdis, pārliecinājām simtiem miljoniem cilvēku, kas vēl dzīvo kapitalisma jūgā, esam kļuvuši viņiem par ceļa rādītāja

zvaigzni.

Protams, tādā lielā un jaunā pasākumā kā socialisma celtniecība, kurā piedalās gandrīz miljards cilvēku, tika pielaistas arī kļūdas. Runa ir par kļūdām, kas saistītas ar personības kultu. Bet šīs kļūdas mūsu partija drošsirdīgi izlaboja. PSKP XX kongresa Vēsturiskos lēmumus un pagriezianu, ko, realizējot šos lēmumus, izdarīja mūsu partija, atbalsta darbaļaudis visā pasaulē. Nožēlojuma un nīcīnāna ir Maļenkova, Kaganoviča, Molotova antipartejiskā grupa, kas uzstājās pret XX kongresa lēmumiem un to obligato realizēšanu. Šī antipartejiskā grupa, kā atzīmēts PSKP XX jūnija plenuma lēmumā, faktiski bija nostājusies pret Lenina principu par mierīgu līdzās pastāvēšanu starp valstīm ar dažādām sociāli / ekonomiskām sistemām, pret starptautiskā saspīlējuma vājināšanu un draudzīgu attiecību nodibināšanu ar visām pasaules tautām.

Oktobra lieta dzīvo un uzvar!

Pasaulē nav tāda spēka, kas spētu pagriezt vēsturi atpakaļ.

Sarkanais darba karogs jau bīvi plīvo pār cilvēces trešdaļu. Bieņāks laiks, un tas nav vairs aiz kalniem, kad tas plīvos pār visu cilvēci.

Pasūtījuma Nr. 167.

22. XI.1957.

Par izdevumu atbild

Valdes referents J. Silinš.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309057152